

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-372-9-39>

THE ROLE OF MASS MEDIA IN THE FORMATION OF THE LEGAL CULTURE OF SOCIETY

РОЛЬ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ У ФОРМУВАННІ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ СУСПІЛЬСТВА

Sydorkina R. D.

*Associate Professor
at the Department of Law,
Zahidnodonbaskyy Institute
PJSC "Interregional Academy
of Personnel Management"
Pavlohrad, Ukraine*

Сидоркіна Р. Д.

*доцент кафедри права,
Західнодонбаський інститут
ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна
Академія управління персоналом»
м. Павлоград, Україна*

Події та перетворення в економічній, політичній, соціальній, культурній та інформаційній сферах суттєво впливають на суспільну свідомість населення багатостраждальної України, і особливо на правову культуру як важливого елемента формування правової системи і правової держави, зокрема.

Однак, мають місце в Україні зростання негативних явищ, пов'язаних з падінням поваги до права, нехтування правом, знецінення його, зневага правових положень, зазначених в нормативно-правових актах.

Тож, сьогодні вкрай необхідна якісна правова освіта та пропаганда правових знань з метою формування правового світогляду та правової культури суспільства [1].

Підтримуємо думку науковця Макеєву О.М., чинником, що надає можливість сформувати у населення повагу до права, Конституції України [2] та законів держави є використання засобів масової інформації (ЗМІ) [3, с. 239]. Саме вони впливають на стан правової інформованості, що є важливим елементом правової свідомості громадян і має вплив на рівень правомірності їх поведінки. Слід відмітити, що формування правової свідомості – дуже складний процес сприйняття правових приписів, який відбувається у кожній людині, і що цікаво, дає різні результати.

Варто зазначити, ЗМІ – це сукупність преси, телебачення, радіомовлення, кіно, мережа Інтернет, за допомогою яких поширюється правова інформація у суспільстві. На нашу думку, вони є носіями продуктів правової освітньої діяльності, оскільки транслюють цінності

права та закону у масову свідомість. Через свідомість людина може пізнати сутність правового світу та розуміти його.

Згідно ст. 10 Закону України «Про інформацію», одним із видів інформації є правова інформація, під якою слід розуміти сукупність документованих або публічно оголошених відомостей про право, його систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними та безумовно їх профілактику [4]. Відомо дві групи правової інформації. Це документовані юридичні акти (Конституція України, законодавчі і підзаконні акти, міжнародні договори та угоди, тощо та повідомлення преси, телебачення, радіо, публічні виступи та інші засоби інформації з правових питань.

Аналіз наукових досліджень свідчать про те, що громадяни отримують знання про державу, право, закон у навчальних закладах та з газет: «Голос України», «Урядовий кур'єр», «Юридична газета», журналів: «Український юрист», «Право України», «Юридичний радник» та інші. Поширенням правових знань займаються і місцеві періодичні видання.

Слід також вказати, що значущість для суспільства правової інформованості підкреслюється й ще тим, що ЗМІ є потужною ідеологічною зброєю. І якщо вони підпорядковуються одній групі людей, які мають владу в країні, беззаперечно створюють монополію на інформацію, а це призводить до спотворення не тільки в політиці, але й у правильності розуміння правових категорій.

Важливо пам'ятати загальновідому тезу: хто володіє інформацією, той володіє світом. Згідно законодавства України під інформацією розуміються документовані або публічно оголошені відомості про події та явища, що відбуваються в суспільстві, державі та навколишньому середовищі [4]. Іншими словами, інформація не може бути пізнана людьми через органи відчуття, а тільки бути відчутною розумом та нести знання різного характеру. Слід зауважити, що суспільне життя побудоване на інформації, існує завдяки їй і залежить від неї. Всі події, що відбуваються сьогодні в Україні, зазвичай є результатом низького рівня правової культури представників як державних і громадських установ, так і громадян.

Вважаємо за необхідне, приєднатись до думки вчених, формуючи правовий світогляд та правову свідомість українців засобами масової інформації брати до уваги все ж таки менталітет української нації, її традиції [5]. Крім того, еволюція світогляду і свідомості українського народу до права, залежить від правової орієнтації людей, які знаходяться у владі.

Стратегічна мета України – ввійти до складу Європейського Союзу. Шлях до правової інтеграції вимагає від України реальне реформування вітчизняної правової системи, утвердження верховенства права та закону, розбудова демократичної, соціальної і правової державності. А реалізація вище вказаних завдань неможлива без сприйняття цих установок на рівні правової свідомості кожного індивіда, суспільства та працівників держструктур.

Успішно підготувати громадську думку до переведення України на новий шлях розвитку, можливо засобами масової інформації, використовуючи в їх роботі метод правової пропаганди. Крім того, варто зауважити вплив ЗМІ на процес правового інформування, можливий завдяки публічному обговоренню правових проблем українським суспільством.

Таким чином, засоби масової інформації – це впливовий і ефективний засіб поширення правових знань, формування правової культури суспільства. Досить важливим є формування у особи переконаності у необхідності не тільки дотримання правових норм, але й позитивного ставлення до них.

Кожен, і ЗМІ зокрема, зобов'язані бути патріотом своєї країни, любити свій народ, сприяти його благополуччю і брати активну участь в побудові правової, квітучої держави, Україна.

Література:

1. Оніщенко Н. М. Правовий світогляд і політика (сучасна реальність, бачення на перспективу / Н. М. Оніщенко. *Бюлетень Міністерства юстиції*. 2014. № 2. С. 91–96.
2. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. 254к/96. *Відомості Верховної Ради*. 1996. № 30. Ст. 184.
3. Макеєва О. М. Роль засобів масової інформації у формуванні правового світогляду та правової культури./ *АЛЬМАНАХ ПРАВА*. 2014. Випуск 5. С.238
4. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 р. 2657-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48. Ст. 650.
5. Правосвідомість і правова культура як базові чинники державотворчого процесу в Україні : монографія і П. М. Герасіна. Х. : Право, 2009. 351 с.